

Курс "Християнська етика - 2"

Відеолекція 5: "Поза сімейними цінностями"

(Девід Феддес)

"А коли любите тих, хто любить вас, яка вам за те ласка? Люблять бо й грішники тих, хто їх любить" (Луки 6:32).

Якщо люди постійно говорять про "сімейні цінності", це свідчить про серйозну проблему. Якби все було в порядку, ми б не говорили так багато про сім'ю. В наші дні багато сімей знаходяться в складних обставинах. Навіть християнські сім'ї зазнають значних труднощів. Один із сумних аспектів християнства в Північній Америці полягає в тому, що найпопулярнішими релігійними теле- радіо програмами стали ті, які практично повністю присвячені питанням сім'ї. Я не критикую ці програми. Деякі з них дійсно дуже добрі й дуже необхідні. Але християни натрапляють на труднощі, коли вважають, що нашою головною потребою є зміцнення сімей. Річ у тім, що дбайливе ставлення до членів своєї сім'ї та доброзичливе ставлення до них не є чимось особливо християнським.

Ісус Христос сказав: "А коли любите тих, хто любить вас, яка вам за те ласка? Люблять бо й грішники тих, хто їх любить" (Луки 6:32). «Коли бо ви любите тих, хто вас любить, то яку нагороду ви маєте? Хіба не те саме й митники роблять? І коли ви вітаєте тільки братів своїх, то що ж особливого робите? Чи й погани не чинять отак?" (Матвія 5:46-47).

В наш час, пастори багатьох церков були б раді, якщо їхні члени церкви жили б хоча б як порядні погани. Якби ми могли б переконати підлітків любити своїх батьків настільки, щоб не бунтувати проти них, якби ми могли б підштовхнути чоловіків безмежно любити своїх дружин, не залишати їх, якби ми могли б переконати батьків любити своїх дітей настільки, щоб не порушувати їхні права - то багато церковних лідерів просто були б щасливі. Проте, згідно зі вченням Христа, якщо ви любите тих, хто вас любить, якщо ви фокусуєтеся на своїй сім'ї та ввічливі до тих, хто вам близький, то не робите нічого героїчного. Ви не робите нічого особливо християнського. Ви просто робите те, що робив би будь-який розсудливий грішник чи язичник.

Представники різних релігій, а також багато невіруючих у Бога людей, мають міцні сім'ї. Є люди, які можуть бути підступними й жорстокими до інших людей, але при цьому виявляти відданість та любов до своєї сім'ї. Навіть професійний вбивця може бути хорошим сім'янином. Як сказав Ісус: "Бо й грішники люблять тих, хто їхній". Отже, дозвольте мені повторити: коли головним завданням для християн стає концентрація на сім'ї, щось йде не так. Це означає, що багато тих, хто стверджує, що вони слідує за Ісусом, насправді мають труднощі навіть у тому, щоб поводитися так добре, як ті, хто не слідує за Ним. Багато з нас настільки зіпсовані, що нам потрібні психологічні рекомендації та поради розуму, перш ніж ми зможемо відповідати сімейним цінностям так званих "грішників" і "язичників", які не дотримуються Біблії.

До того ж, така ситуація може призвести до гордості серед тих християн, яким вдається створити нормальні сімейні відносини. Вони люблять тих, хто їх любить, і вони можуть вважати себе достатньо добрими людьми. Багато хто вважає, що поняття "християнство" збігається з "традиційними сімейними цінностями" і спрямовують всю свою енергію та

турботу тільки на тих, хто є в їхньому сімейному колі. Але Христос має більші очікування від своїх учнів. Він каже: "Любіть не лише свою сім'ю. Любіть своїх ворогів."

Любіть своїх ворогів

Господь Ісус закликає нас до чогось набагато більш радикального, ніж традиційна мораль. Христос закликає нас до чогось вищого, ніж звичайні сімейні цінності. Бувши Богом, Він першим полюбив нас і закликає нас любити так, як Він любить. Бог полюбив світ ще в той час, коли світ ненавидів Його, навіть коли ми були Його ворогами (до Римлян 5:10). Христос помер, щоб покрити наші гріхи, навіть не дивлячись на те, що ми ніколи не зможемо віддячити Йому. Коли ви повірили в Христа, то прийняли саме таку безкорисну любов. І саме такої любові Він очікує від вас стосовно інших. Не любіть лише тих, хто вже любить вас. Не поведіться з іншими так, як вони поведуться з вами. Поводіться з ними так, як би ви хотіли, щоб вони ставилися б до вас. Любіть їх так, як Бог любить вас.

В Євангелії від Луки, в 6 розділі, записані слова Ісуса Христа: "А вам, хто слухає, Я кажу: Любіть своїх ворогів, добро робіть тим, хто ненавидить вас. Благословляйте тих, хто вас проклинає, і моліться за тих, хто кривду вам чинить. Хто вдарить тебе по щоці, підстав йому й другу, а хто хоче плаща твого взяти, не забороняй і сорочки. І кожному, хто в тебе просить подай, а від того, хто твоє забирає, назад не жадай. І як бажаєте, щоб вам люди чинили, так само чиніть їм і ви".

"А коли любите тих, хто любить вас, яка вам за те ласка? Люблять бо й грішники тих, хто їх любить. І коли добре чините тим, хто добро чинить вам, яка вам за те ласка? Бо те саме і грішники роблять. А коли позичаєте тим, що й від них сподіваєтесь взяти, яка вам за те ласка? Позичають бо й грішники грішникам, щоб одержати стільки ж. Тож любіть своїх ворогів, робіть добро, позичайте, не ждучи нічого назад, і ваша за це нагорода великою буде, і синами Всевишнього станете ви, добрий бо Він до невіддячних і злих! Будьте ж милосердні, як і Отець ваш милосердний!" (Євангеліє від Луки 6:32-36).

Скільки вірян хочуть почути такий заклик? Багато людей схильні вважати, що християнство полягає в тому, щоб мати щасливий шлюб, виховувати щасливих, добре адаптованих дітей та лобювати уряд, щоб зробити решту суспільства таким самим добрим і спрямованим на сім'ю, якими ми є. Проте, згідно зі словами Ісуса, християнська любов виходить далеко за межі звичайних сімейних цінностей.

Розумна любов

Отже, не обов'язково бути послідовником Христа, щоб дотримуватися традиційних сімейних цінностей. Любов до членів сім'ї - це лише розсудливий підхід, а не унікальна християнська чеснота. Ось чому наша ситуація настільки трагічна і така неприємна. Сімейні зв'язки є міцнішими в такій країні, як Японія, де лише мала частина населення вірує в Христа, на відміну від Північної Америки, де понад 80% визнає, що вірить у те, що Ісус - Син Божий. В Нігерії також мільйони людей називають себе християнами, але багато з них не мають здорових сімей, не кажучи вже про те, щоб любити ворогів інших племен чи релігій.

Господь наставляє християн іти далі за звичайну любов, а не відмовлятися від розсудливої любові. Ісус навчає нас любити наших ворогів, тоді як багато людей навіть не знають, як

полюбити батьків, чоловіків, дружин та дітей. Занадто багато людей, які відвідують церкву, навіть не долають планку добрих язичників, не кажучи вже про добрих християн.

Коли я говорю про те, що нам потрібно більше, ніж сімейні цінності, то не кажу, що ми повинні ігнорувати або нехтувати своїми сім'ями. Християнство - це не лише любов до тих, хто нас любить, але набагато більше. Наприклад, припустимо, що існує якесь віровчення, яке навчає людей знехтувати базовими потребами своїх членів родини на користь збільшення релігійних пожертв. Це порушило б самі основи Божих заповідей. Колись Ісус розмовляв з людьми, які саме так поступали. Він сказав: "А чого й ви порушуєте Божу заповідь ради передання вашого? Бо Бог заповів: Шануй батька та матір, та: Хто злорічить на батька чи матір, хай смертю помре. А ви кажете: Коли скаже хто батьку чи матері: Те, чим би ви скористались від мене хотіли, то дар Богові, то може вже й не шанувати той батька свого або матір свою. Так ви ради передання вашого знівечили Боже Слово" (Матвія 15:3-6).

Неможливо знехтувати потребами наших близьких, навіть якщо ми стверджуємо, що маємо найвищі релігійні мотиви. Тому порушення зв'язку з ними з будь-якої іншої причини є неправильним. Коли ви не допомагаєте своїм стареньким батькам, коли покидаєте чоловіка чи дружину, які більше вас не приваблюють, і коли знехтуєте своїми дітьми ради кар'єри, ви порушуєте не лише Слово Боже, але і не відповідаєте навіть стандартам порядного невірующого.

Коли чоловік помер, християни повинні були допомагати його вдові й сиротам. Проте в деяких церквах є віряни, які не допомагають вдовам. Замість турботи, родичі померлого захоплюють всю його власність і залишають вдову і дітей без нічого. Біблія говорить: "Чиста й непорочна побожність перед Богом і Отцем оця: зглянутися над сиротами та вдовицями в утисках їхніх, себе берегти чистим від світу" (Якова 1:27). Що може думати Бог про людину, яка не допомагає своїй вдові-своячениці та своїм племінникам-сиротам? Яке ставлення до Бога мають жадібні родичі, якщо вони, вторгаючись в сім'ю в період скорботи, забирають навіть те мале, що у них є? Біблія говорить: "Коли ж хто про своїх, особливо ж про домашніх не дбає, той вирікся віри, і він гірший від невірного" (1-Тимофія 5:8).

Коли Ісус Христос навчає нас чомусь більшому, ніж сімейні цінності, це не означає, що сімейні цінності не важливі. Він закликає своїх послідовників бути не менше, а навіть більше люблячими, ніж невірующі.

Розумний егоїзм

Навіть якщо вам вдається любити тих, хто вас любить, це не робить вас особливими християнами. Навіть егоїстична людина може так поступати. В багатьох відносинах, любов до сім'ї є всього лише подовженням любові до себе. Чоловік і дружина настільки злилися в єдине ціле, що "Хто любить дружину свою, той любить самого себе." (Ефесян 5:28), і той, хто завдає біль своїй дружині, завдає біль самому собі. Він не лише діє грішно; він дурний; він завдає шкоди своїм власним інтересам. Загалом, чим щасливішим ви робите свого чоловіка (чи дружину), тим щасливішим вас зробить ваш чоловік (чи дружина). Чоловік і дружина допомагають задовольнити економічні потреби один одного, емоційні потреби й сексуальні бажання. Щоб зрозуміти цей факт не потрібно глибокої віри. Це звичайний здоровий глузд.

Те саме вірно і для відносин між дітьми та батьками. Батьки природно пов'язані зі своїми дітьми. Ми зараз говоримо не лише про духовне і моральне, оскільки наші відносини також

визначаються природним, біологічним зв'язком, який навіть багато тварин мають зі своїм потомством. Якщо батьки здійснюють аборти або руйнують життя своїх дітей, це не лише не святе, але й повністю проти природи поведінка. Незалежно від понять християнства, багато людей природно бажають продовжити свій рід і виховати дітей, схожих на себе. Існує природне почуття єдності з тими, в ком тече ваша кров, чиї обличчя мають ваші риси, і ваша спадщина передається в їхнє життя. Тому навіть якщо ви егоїстичні, важливо любити близьких вам людей і добре ставитися до тих, хто добре ставиться до вас. Це можна сказати про сімейні стосунки, дружбу і бізнесові відносини. Було б дивно не бути добрим до друзів, з якими вам приємно спілкуватися. Веселіше мати людей, які поділяють ваші інтереси, ніж бути самотнім. Знову ж таки, це не християнство. Це просто здорові міркування. Точно так само ви були б дурним, якби не надавали послуги людям, з якими у вас довгострокові бізнесові відносини. "Я допоможу тобі, ти допоможеш мені" - це не висока релігія, це просто гарний бізнес.

Протягом історії людства більшість представників різних релігій і тих, хто не є прихильником жодної релігії, в основному розуміли, що важливо любити тих, хто вас любить, добре ставитися до друзів, вести бізнес так, щоб люди бажали мати з вами справу, мирно співіснувати з сусідами та бути покірними перед своєю владою. Все це дійсно є частиною розумного егоїзму. Тільки абсолютний дурень руйнує стосунки з тими, хто може зробити його життя приємнішим. Ймовірно, ви будете процвітати, коли процвітають ті, хто вам близькі. Ви, ймовірно, просуватиметесь вгору по службовій драбині, коли люди в організаціях, від яких ви залежите, розуміють, що можуть розраховувати на вас. Будь-хто, у кого є розсудливість побачити це, розвиватиме гарні відносини з тими, хто може віддячити йому добром за добро. Все це настільки очевидно, що більшість людей розглядає це як щось дане і поводить відповідним чином, лише з огляду на свій власний інтерес до власного життя.

Якщо це так, то чому в багатьох країнах відбувається розпад сімей та занепад традиційних цінностей? Це трапляється через те, що ми стали настільки несвідомими, що навіть не знаємо, як подбати про самих себе. Ми не розуміємо, наскільки наше власне щастя залежить від міцних та стабільних відносин з іншими. Традиційні цінності створюють контекст, в якому ми можемо насолоджуватися насиченим, більш безпечним життям, і в якому наші гени, ідеї та культура можуть продовжувати існування навіть після нашого відходу. Сьогодні багато хто інфікується крайнім індивідуалізмом, який ґрунтується на миттєвому пориві емоцій та ігнорує найглибші взаємини, необхідні для щасливого життя. Індивідуалізм не лише гріховний. Таке ставлення є дурним, ненормальним і самогубним. Коли робите те, що руйнує вашу сім'ю та ваше суспільство, ви руйнуєте самих себе.

Навіть якщо ви егоцентричні й вас, в основному, цікавить лише відповідь на питання: "Яка мені від цього користь?", то в загальному має сенс любити тих, хто вас любить. Потрібно дотримуватися певних традиційних цінностей. Має сенс брати участь навіть в релігії, яка сприяє підтримці цих цінностей. Якщо є докази того, що "сім'я, яка молиться разом, залишається разом", то ви будете молитися разом. Якщо люди вважають, що "чесність - найкраща політика" для досягнення довгострокового успіху в бізнесі, ви будете дотримуватися релігії, яка підтримує чесність і покращує вашу репутацію.

Божественна любов

Однак релігія, яка фокусується виключно на традиційних цінностях, не є вірою, про яку говорив Ісус Христос. Традиційні цінності закликають добре ставитись до тих, хто вас любить, до побудови відносин з близькими вам людьми та до підтримки тих, хто допомагає вам. Це корисно для вас, і, крім того, ви маєте обов'язок перед цими людьми. Але що можна сказати про ваших ворогів? Тих, хто загрожує вашим інтересам? Ненавидьте їх і воюйте? Вони, власне, нічого корисного для вас не роблять, і ви їм нічого не винні.

Христос веде нас за межі традиційних цінностей. Він каже: "Ви чули, що сказано: Люби свого ближнього, і ненавидь свого ворога. А Я вам кажу: Любіть ворогів своїх, благословляйте тих, хто вас проклинає, творіть добро тим, хто ненавидить вас, і моліться за тих, хто вас переслідує" (Матвія 5:43-44). За часів Ісуса люди знали, що Божий закон промовляє: "Не будеш мститися, і не будеш ненавидіти синів свого народу. І будеш любити ближнього свого, як самого себе! Я Господь!" (Левіт 19:18). Проте вони, за якоїсь причини, прихильно ставилися до ідеї, що Божий закон схвалює ненависть до ворогів. А що насправді говорив Божий закон, записаний в Старому Завіті?" Коли стрінеш вола свого ворога або осла його, що заблудив, то конче повернеш його йому. Коли побачиш осла свого ворога, що лежить під тягарем своїм, то не загаєшся допомогти йому, конче допоможеш разом із ним" (Вихід 23:4-5). Іншими словами, не ненавидь свого ворога, а навпаки - допоможи йому.

Ісус бере те, що вже було сказано в Старому Завіті, і робить ці заповіді ще зрозумілішими. Христос закликає нас любити тих, хто не може нам запропонувати нічого, окрім лиха. Він закликає нас любити інших просто заради самої любові до них, а не тому, що вони можуть щось зробити для нас. Він закликає нас дарувати не сподіваючись, що людина щось поверне. Він каже нам не зосереджуватися тільки на собі, не обмежувати увагу лише на своїх родині, друзях і суспільстві, які приносять користь нам самим, а бути відкритими, люблячими та добрими до всіх. Просто тому, що ми такі ж самі люди, як і вони. Ми бажаємо любити всіх безумовно, як навчає Христос.

Це розуміння веде нас далеко за межі звичайних сімейних цінностей і підіймає нас до надзвичайних цінностей Божої сім'ї. Ми виходимо за межі земних винагород та звичайних людських стосунків і увіходимо у світ небесних нагород та стосунків із самим Богом.

Ісус вказує на те, що діти Божі повинні виділятися серед усіх інших людей. Вони повинні відрізнятися не лише від нерозумних, злобних відступників, які занедбують свої власні сім'ї та руйнують своє навколишнє середовище, але і від шанованих прихильників звичайних сімейних цінностей. Дитина Божа - це не лише сильна та розсудлива особа, яка розвиває стосунки, які роблять її щасливою та сприяють її успіху в житті. Дитина Божа - це людина, яка любить так, як любить Бог.

Як Бог любить? Він любить лише тих, хто Його любить? Він надає блага лише тим, хто може віддячити Йому? Він добрий лише до тих, хто заслуговує на це? Ні. Ісус Христос говорить: "Тож любіть своїх ворогів, робіть добро, позичайте, не ждучи нічого назад, і ваша за це нагорода великою буде, і синами Всевишнього станете ви, добрий бо Він до невдячних і злих!" (Луки 6:35). "Щоб вам бути синами Отця вашого, що на небі, що наказує сходити сонцю Своєму над злими й над добрими, і дощ посилає на праведних і на неправедних" (Матвія 5:45).

Любов Бога ще глибша. Сам Син Божий відмовився від небесної слави, щоб жити на Землі й приносити спасіння злим і невдячним людям. Ісус прийшов не тому, що ми заслужили це. Він

не прийшов заради того, що ми могли б щось віддати Йому. Він прийшов і помер за нас просто тому, що Бог любить цей світ і любить всіх людей.

Ті, хто вірять у Христа, будуть любити всіх людей такою ж любов'ю і виявляти той самий безкорисливий дух. Ісус дав нам набагато більше, ніж Він коли-небудь отримає від всіх нас разом узятими. Коли через віру в Нього ми стаємо Божими дітьми, Він закликає нас діяти, так само як Він. Будьте добрими до людей не тому, що вони заслуговують на це, не тому, що це приносить вам користь, але просто тому, що ви любите їх і вони потребують вашої доброти.

Людина, обдарована здоровим глуздом та прихильна до традиційних цінностей, розуміє, що загалом важливо добре ставитися до своєї родини та намагатися надавати своїм діловим партнерам тільки найкраще. Ми вкладаємо всі зусилля, коли готуємо сімейний обід чи йдемо на робочий обід. Проте Ісус Христос веде нас далі. Він говорить:

"А тому, хто Його був покликав, сказав Він: Коли ти справляєш обід чи вечерю, не клич друзів своїх, ні братів своїх, ані своїх родичів, ні сусідів багатих, щоб так само й вони коли не запросили тебе, і буде взаємна відплата тобі. Але, як справляєш гостину, клич убогих, калік, кривих та сліпих, і будеш блаженний, бо не мають вони чим віддати тобі, віддасться ж тобі за воскресіння праведних!" (Луки 14:12-14).

Ісус закликає нас жити згідно з цінностями небесної сім'ї та прагнути не земних нагород, а небесних.

Чим ти відрізняєшся?

Ісус запитує кожного з нас, чим ми відрізняємося від інших людей. «А коли любите тих, хто любить вас, яка вам за те ласка? Люблять бо й грішники тих, хто їх любить» (Луки 6:32). "І коли ви вітаєте тільки братів своїх, то що ж особливого робите? Чи й погани не чинять отак?" (Матвія 5:47). Які саме аспекти вашого життя свідчать, що ви живете як син або донька вашого небесного Отця, а не просто як інші люди, що живуть на цій землі? Чи справді ви відрізняєтеся від людей грішного світу, що живуть навколо вас?

Звичай грішних людей полягає в тому, щоб захищати себе. Шлях Христа - відмовлятися від себе. Шлях світу - ненавидіти ворогів. Шлях Христа - любити ворогів.

Шлях світу - отримати все, що можна. Шлях Христа - віддати все, що ви можете. Шлях світу - турбуватися лише про себе. Шлях Христа - дбати про інших. Шлях світу - це самоповага. Шлях Христа - це повага перед Богом. Шлях світу - очікувати нагороди тут і зараз. Шлях Христа - шукати скарби на небесах. Дайте відповідь для самих себе: Ви йдете шляхом світу чи шляхом Христа?

Ви можете йти шляхом Христа тільки якщо відмовляєтесь від себе і живете для Бога. Такі роздуми ведуть до суті того, що означає довіряти Христу і слідувати Йому. Що підіймає християнина вище за всі звичайні людські цінності? Що робить християнський спосіб життя особливим і відрізняє його від усіх інших? Якщо узагальнити це найкоротше, то це - відмова від себе.

Відмова від себе починається з вашого ставлення до Бога. Ви не будете відносини з Богом на основі ваших власних позитивних якостей. Христос благословляє "вбогих духом", які приходять до Бога з порожніми руками. Він благословляє тих, хто засмучені за своїм гріхом і розбитим життям. Він благословляє лагідних, які понижують самих себе перед величчю і

святістю Бога. Він благословляє тих, хто спрагне праведності та покладається тільки на Бога, щоб отримати цю праведність (Матвія 5:3-6). Послідовники релігій, створених людьми, вважають, що їхнє ставлення до Бога залежить від їхньої власної доброчесності. Проте християни відрізняються від представників усіх релігій. Ви правильно розумієте своє становище перед Богом, коли відмовляєтесь від своїх заслуг і базуєте свою впевненість тільки на Христі. Коли ви сподіваєтесь на смерть і воскресіння Ісуса Христа, ви вмираєте для самих себе і живете для Бога. Ви відмовляєтесь від власного волевиявлення і прагнете слідувати волі Бога.

Як тільки ви стали належати Христові, відмова від себе починає впливати на ваше ставлення до інших. Старе "я", підсилене традиційними цінностями, наказує вам любити друзів і ненавидіти ворогів. Але ви відмовляєтесь від себе: ви любите своїх ворогів і молитеся за них. Коли хтось ображає вас, старе "я" наказує вам відплатити їм. Але ви відмовляєтесь від себе: ви обираєте не шукати помсти або боротьби, навіть якщо це означає, що вам доведеться терпіти більше страждань. Старе "я" наказує вам захищати свої інтереси. Але ви відмовляєтесь від себе: ви не вимагаєте виконання своїх власних прав, а замість цього дбаєте про інтереси інших. Старе "я" наказує вам давати лише тим, хто вам відплатить добром. Але ви відмовляєтесь від себе: ви даруєте тим, хто потребує допомоги, не чекаючи нічого в обмін.

На кінець, відмовляючись від себе, ви знаходите себе та свою справжню ідентичність. Ви розумієте, хто ви насправді: ви - дитя вашого небесного Отця. Ви - послідовник Господа Ісуса Христа. Ви справді виділяєтесь серед невіруючих. Вам не просто важливо насолоджуватися самими собою та вашою сім'єю. Ви - людина, яка дійсно наповнена і сяє любов'ю самого Бога.